

Obsah

1. Úvod	5
2. Latina a řečtina v dějinách evropské vzdělanosti	7
2. 1. Klasické jazyky a jejich smysl v současném světě	7
2. 1. 1. – pragmatický význam znalosti klasických jazyků	7
2. 1. 2. – duchovní význam klasických jazyků v evropské kultuře	9
2. 2. Podíl klasických jazyků na utváření evropské kultury – stručný historický přehled	11
2. 2. 1 Vymezení pojmů	11
2. 2. 2 Konstituování staré řečtiny	11
2. 2. 3 Konstituování latiny	12
2. 2. 4 Rozšíření a vývoj latinského jazyka, jeho struktura a civilizační význam v antickém světě	13
2. 2. 5 Setkání s řeckou kulturou	15
2. 2. 6 Křesťanství jako prostředník mezi východem a západem, antikou a středověkem, spolutvůrce latinské kultury	16
2. 2. 7 Období stěhování národů – temná staletí mezi antikou a středověkem	17
2. 2. 8 Středověká latina – výraz jednoty a univerzality křesťanské Evropy	18
2. 2. 9 Evropský humanismus a renesance – obrat ve vývoji latiny a evropské kultury	20
2. 2. 10 Ústup klasických jazyků a změna jejich funkcí v evropském novověku	21
2. 2. 11 Klasické jazyky v současném světě	22
3. Jazyky v kontaktu – výměna myšlenek, pojmů a slov	24
3. 1. Lexikální výpůjčka jako jazykový a kulturně historický fakt	24
3. 2. Adaptace lexikálních výpůjček v jazyce–příjemci	24
3. 2. 1	24
3. 2. 2	25
3. 2. 3 Výslovnost	25
3. 2. 4 Pravopis	26
3. 2. 5 Morfologie	28
3. 3. Hlavní směry šíření lexikálních výpůjček	29
3. 3. 1 Řečtina–latina	29
3. 3. 2 Řečtina – evropské jazyky	30
3. 3. 3 Latina – živé evropské jazyky	32
3. 4. Rozčlenění výpůjček do skupin	34

4. Zdroje odborné terminologie (s přihlédnutím k terminologii speciální pedagogiky)	37
4. 1. Vymezení termínu	37
4. 2. Vlastní zdroje odborné terminologie (synchronní i diachronní hledisko)	39
4. 2. 1. Mateřský jazyk	39
4. 2. 2. Živé cizí jazyky	39
4. 2. 3. Mrtvé, klasické jazyky	40
4. 2. 4. Segmenty převzaté z klasických jazyků	40
4. 3. Dějiny odborné terminologie speciální pedagogiky	41
5. Postupy tvoření odborné terminologie (s přihlédnutím k řecko-latinské terminologii speciální pedagogiky)	42
5. 1. Sémantické (významové) změny	42
5. 1. 1. Změna významu (sémantický posun)	42
5. 1. 2. Zúžení významu	42
5. 1. 3. Přenesení významu (metafora)	43
5. 2. Přejímání slov z cizích jazyků	43
5. 3. Tvoření nových pojmenování	43
6. Gramatické poznámky	47
6. 1. Výslovnost latiny	47
6. 1. 1.	47
6. 1. 2. Délka slabik a přízvuk	49
6. 1. 3.	49
6. 2. Substantiva	49
6. 2. 1. I. deklinace	50
6. 2. 2. II. deklinace	51
6. 2. 3. III. deklinace	53
6. 2. 4. IV. deklinace	55
6. 2. 5. V. deklinace	56
6. 3. Adjektiva	57
6. 3. 1. Adjektiva I. a II. deklinace – mají tři tvary pro jednotlivé rody:	57
6. 3. 5. Stupňování adjektiv:	58
6. 4. Zájmena	59
6. 5. Číslovky	60
6. 5. 1.	60
6. 5. 2. Označení číslovek	61
6. 5. 3. Skloňování	61
6. 5. 4. Využití řeckých a latinských číslovek a jejich kořenů při tvorbě odborné terminologie	62
6. 6. Slovesa	62
6. 6. 1. Základní charakteristika	62
6. 6. 2. Základní pojmy	62
6. 6. 3. Klasifikace	63
6. 6. 4. Struktura latinského slova, zápis do slovníku	63

Základní přehled odborných termínů speciální pedagogiky a jejich jazykových segmentů	64
7. 1. Interpretace odborných termínů	64
7. 1. 1 Interpretace etymologická	64
7. 1. 2 Interpretace slovotvorná	64
7. 1. 3 Interpretace sémantická	64
7. 2. Možná úskalí interpretace	65
7. 2. 1 Charakter latinské slovní zásoby	65
7. 2. 2 Mylné etymologie	65
7. 2. 3 Kmenové alternace	66
7. 2. 4 Asimilace (fonetická)	66
7. 2. 5 Úženi kmenové samohlásky	67
7. 3. Přehled základních kořenů uplatňujících se při tvorbě termínů psychologie a speciální pedagogiky	68
7. 3. 1 Latinská slova	68
7. 3. 2 Řecká slova	77
7. 4. Přehled základních řeckých a latinských předpon (prefixů) uplatňujících se při tvorbě odborné terminologie oboru.	86
7. 4. 1 latinské prefixy a jejich použití	86
7. 4. 2 řecké prefixy a jejich použití	88
7. 5. Přehled základních řeckých a latinských sufixů uplatňujících se při tvorbě terminologie oboru	90
7. 6.	93
Kontrolní cvičení a testy	96
Doporučená literatura	99
l. Appendix	100